

Teatru

V-ați întors recent de la Festivalul de teatru contemporan de la Brașov, unde prestigioasa dv. activitate artistică a fost omagiată printr-un premiu. Ce semnificative îi acordă?

Premiul de regie are mai multe semnificații și una din ele e legată nemijlocit de vîrstă. Când cu douăzeci și ceva de ani în urmă obțineam la o importantă confruntare națională premiul de regie, el reprezenta afirmarea și împlinirea, aceea chinuitoare nevoie de certitudine. Dacă în celelalte arte timpul oferă încă o șansă a creatorului neînțeleas la timpul său, spectacolul teatral respins de contemporani e iremediabil ratat. Un premiu poate fi, sau chiar este, o confirmare, un mod de acceptare angajată a unui mesaj și de evaluare a lui într-un larg context social și estetic.

Premiul de care vorbiți mi se pare important sub un alt aspect. Nu cel publicitar, pe care unii mizează mai mult decît se cuvine și uneori mai mult decît fac, ci pentru că vine într-un moment cînd vîrsta și experiența se pot lesne transforma în bariere ale creativității. Dacă începuturile sînt legate de inevitabile incertitudini și probleme, maturitatea fără să ne scape de îndoielile aduce cu sine alte probleme. Premiul de regie spre deosebire de celelalte distincții din palmaresuri, mi se pare a fi un certificat de maturitate pentru tineri, iar pentru maturî, un certificat de tinerețe.

De la spectacolele de pe scena Naționalului, la un spectacol revuistic pe mica scenă de la „Așchiuță” e o trecere care relevă preocupări variate. Puteți argumenta această disponibilitate a regizorului Ion Cojar?

Pentru mine e doar o altă temă de lucru. Tot de regie. Și e doar o tentativă, ceea ce nu înseamnă că ea va reuși în totalitate. Bunăvoință, strădanie există, dar asta încă nu înseamnă nimic, nu e încă o performanță. E pentru prima oară că încerc un spectacol cu păpuși. E un teritoriu pe care pășesc cu multă rezervă și numai la insistențele autorilor textului și a conducerii teatrului din Pitești. Textul fiind un colaj revuistic fără să respecte rigorile genului păpușaresc m-a dezlegat de reținerea pe care obișnuitul bun simț față de un gen nepractic încă l-ar impune.

Preocupări variate am avut întotdeauna. Cantonarea într-un gen mi s-a părut întotdeauna nocivă pentru un regizor pentru că duce la o specializare, închide orice posibilitate de primenire, de înnoire imprevizibilă cerută de însăși natura și obiectul muncii noastre. Fiecare piesă de teatru este un univers nou, o structură cu caracteristici noi și specifice care presupun și o instrumentație, un aparat critic și de studiu specific. O punere în scenă e o operație pe un organism unic, deci și instrumentele, unțensilele trebuie să fie adecvate acestui unice. Aceasta presupune, înainte de orice, mobilitate schimbare, disponibilitate pentru înnoire și adaptabilitate la solicitări noi.

Am făcut muzică, am dat tirocoale circului am făcut teatru liric, spectacole sub cerul liber, pe stadioane, am făcut film (ca actor, operator), reporter amator și destul de multe spectacole de teatru pentru copii. Nu cred că s-au uitat de tot. „Afară-i vopsit gardu...” Înăurtru-i leopardu...” de Alecu Popovici, „Vrăjitoru din Oz” de la Piatra Neamț și seria de spec-

Există și în Capitală teatrul de provincie, există și în provincie teatrul de metropolă

— interviu cu regizorul ION COJAR —

...tacole de la „Mic”, „Ion Creangă” și Ploiești, cu care colectivele respective au reputat frumoase succese în confruntări internaționale soldate cu invitate turnee în R.F.G., R.D.G., Italia, Franța, Cuba, Canada, S.U.A. și Japonia. Dar cel mai mult timp l-am consumat lucrînd la piese din repertoriul original contemporan. Teatrul de păpuși este o experiență pasionantă și plină de învățăminte, și e foarte probabil să nu fie ultima „inconsecvență” din activitatea mea.

Ați colaborat cu un dramaturg argeșean — Corneliu Marcu —, a cărui „Comoara din deal”, în viziunea dv. regizorală, a înregistrat un succes de durată. Vreți să explicați această longevitate?

Corneliu Marcu este un dramaturg de al cărui talent am fost entuziasmată toți cei care am lucrat la „Comoara din deal”. Într-o zi i-am propus extinderea rolului pentru care o distribuieam pe Draga Olteanu. I-am sugerat să scrie un tablou în care să-l vedem pe primar ce face cînd vine acasă după „Odiseea” sa citadină pe care o întreprinde în căutarea unui „urmas”. Să vedem cum îl împină, cu il sprijină sau cum îl incurcă nevasta și familia, să-l vedem și într-un alt raport decît cel „oficial”. A doua zi, Corneliu Marcu a venit cu tabloul scris. Era cel mai bun tablou al piesei. Îl scrisese pe nerăsuflă, vîrsase în el tot năduful propriilor experiențe, al așteptărilor și aminationilor chinuitoare de intrare în repetiție a piesei, probabil tot năduful hărțuieților legate de definitivarea unui text dramatic „bun” de reprezentat. Această promptitudine ne-a cucerit și a adăugat calităților piesei un plus de cuceritoare omenie. În ciuda unor stîngăcii de compoziție dramatică, și în ciuda unor rezerve față de text manifestate și de unele cronici, conținutul, ideile și replicile percutante, electrizante, cu rostiri firești

și cu o mușcătoare dar mereu mucalită ironie, au făcut din textul lui Marcu una din piesele contemporane la care întreaga echipă să lucreze cu o dăruire și într-un climat de maximă stimă și dragoste pentru cuvîntul scris. Acesta nu e doar un detaliu pitoresc, ci una din premisele unui succes. Apoi prezența lui Amza Pelea (al cărui primar a fost în cele câteva transmisiuni la T.V. îndrăgît de o țară întreagă), ca și Draga Olteanu (în ipostaza nevastei de primar care știe să-și apere bărbatul de gura lumii, filtrînd politica prin judecata ei sănătoasă de mamă, gospodină și nevastă de om dintr-o bucată și comunist cu muncă de răspundere), ca și prezența în colectiv a regretatului artist al popoului Marcel Anghelulescu — a cărui ultimă apariție pe scenă s-a consumat în „Comoara din deal”. Iubea această piesă. Își iubea rolul și, mai ales, cum jucau Amza, Diplan și Draga. Era bolnav la ultimele spectacole. Își lua un scaun, seșea în culise, se uita la ei cum joacă, rîdea și lăcrima... Erau spectacole care se jucau într-o atmosferă de sărbătoare. Era o piesă iubită de oamenii de scenă, de actori și de marele public. Radu Beligan intenționa s-o reluăm în această stagiu, mi-a vorbit din nou cu căldură de text. Dacă piesa s-a bucurat la Național de longevitate, acesta s-a datorat desigur piesei și interpretărilor, dar nu în ultimul rîd prețurii de care s-a bucurat din partea lui Radu Beligan personal.

Sinteți și profesorul altor promoții de actori. Cum vă implicați în această perpetuă modelare a studenților de la I.A.T.C.?

La I.A.T.C. lucrez din 1954. Sînt deci 28 de ani. Metodologia s-a schimbat mult de atunci și aceste schimbări au fost determinate de mutațiile pe care viața teatrului le-a înregistrat în acest sfert de secol. Munca la Institut este de importanță deosebită. Acolo se prefugurează și se decide într-o mare măsură chipul teatrului românesc de mîine. Responsabilitatea e mare pentru cei care și-o asumă, iar efortul e adesea copleșitor, de neimaginat pentru cei din afară. Personal, mă simt legat atît de mult de catedra de actorie a acestui Institut, încît uneori am sentimentul împede al primei mele chemări.

În ce fel de actor credeți? Dar dramaturg?

În cel care nu mimează actoria. Cred în actorul născut, și nu făcut. La fel și în dramaturgul înnașcut, și nu în cel care mimează și confecționează piese.

Există un teatru de capitală și unul de provincie?

Există și în Capitală teatrul de provincie, și există și în provincie, teatrul de metropolă.

Se poate vorbi despre un profil specific al regiei românești?

Mi se pare o falsă problemă. Nu am certitudinea exigenței unor trăsături specifice, în afara celor două alternative posibile: regie de bună calitate, creatoare, sau regie mortificatoare, diletantă și nulă.

Cornelia ALECU

Plastica

Ion Păuna

Este pentru înția oară cînd Galeria pitteșteană de artă „Metopa” găzduiește lucrările unui artist plastic amator. „Amator”, desigur, doar prin statutul său. Întrucît învățătorul Ion Păuna este neîndoielnic „aproape un profesionist”, după cum îl apreciază un pictor al cărui cuvînt cintește îndejuns.

Din acest punct de vedere, Ion Păuna este mai mult decît un țaran cu profesie de învățător cîruia, cînd și cînd, îi place — în timpul său liber — să picteze. La „Metopa”, el a expus 30 de lucrări; acasă mai zăbovește, neștiute de mulți, încă vreo 400 de pinze... La Ion Păuna, starea de a picta este permanentă. A început cu pictura naivă, asumîndu-și răspunderea de-a fi un statornic (dar și talentat) cronicar al facierilor și defacerilor din Retevești. Nu era încă îndejuns. Cel care-i învîta pe ceilalți frumusețile limbii române, a trudit cu el însuși spre a învîta rigurile picturii. A luat „note” din ce în ce mai mari la „perspectivă”, la „teoria culorilor”. Festivalul național „Cîntarea României” i-a acordat șansa de-a fi văzut și judecat. Competența jurilor a decis: învățătorul Ion Păuna, din Retevești Argeșului, n-a făcut înalte școli de pictură, dar face pictură. În prima ediție a festivalului dobindea Premiul III pe țară; la ediția următoare — Premiul I; la ultima ediție — Premiul special al jurului!

Pictorul (zice-se amator) Ion Păuna își câștigase dreptul de a expune la Galeria de artă „Metopa”.

Desprins definitiv din amatorismul nu de puține ori veleitar, pictorul Ion Păuna a trudit ani și ani cu el însuși, rezolvînd — prin el însuși — dificile și delicate probleme de expresie plastică. Toamnele sale sînt de-o autentică frumusețe. Predomină (cantitativ) iernile, atunci cînd învățătorul lasă coasa, lasă deci muncile de țaran și trece la muncile de pictor. Ion Păuna nu uită mai nimic din ceea ce se poate picta. Satul dinspre munte se regăsește pe de-a-ntregul, cu oamenii, cu frumusețile, cu evenimentele sale. Prin talentul său, Ion Păuna este mai mult decît un „cronicar”. El s-a născut pictor, dar întâmplător își exercită profesia de învățător. A-nvîțat singur pictura, acum învîta copiii să picteze.

Pictura lui Ion Păuna este o pictură senină. Gestul lui de a iubi culorile este simplu și frumos, după cum simplă și frumoasă li este credința într-o artă unde mulți pătrund, dar nu toți zăbovește îndejuns cu uneltele cele mai potrivite...

D. G.

Jurnalul galeriilor

După ce au ridicat pe simeze tablouri și gravuri, panouri din ceramica și din materiale textile, după ce au expus machete, sculpturi, mobilier, corpuri de iluminat s.a.m.d., coordonatorii activității expoziționale de la Galeria „Metopa” au reușit să mai descopere și genuri artistice neexplorate cu adevărat, pînă acum, de amatorii de artă argeși: vestimentația și afișul.

Printre domeniile creației artistice al căror obiect se legitimează numai în raport direct cu omul, cu parametrii lui fizici — ne referim la arhitectură, design, scenografie ș.a. — vestimentația se singularizează prin faptul că implică însăși persoana umană în acțiunile artistice, o încadrează, direct și nemijlocit, în „sfîrșitul epocii” și o transformă în obiect de contemplație, asociindu-i calități proprii picturii și sculpturii. Expoziția prezentată de Nicolae STOICESCU și George POPA a ilustrat cu succes principalele caracteristici ale vestimentației moderne. Sînt de subliniat: picturalitatea imprimărilor și a combinațiilor de materiale aflată în consonanță cu modificările operate în domeniul gustului artistic de pictura modernă (refuzul convențiilor armonice clasice, preferința pentru non-figurativ, dialogurile cromatice îndrăznețe s.a.m.d.), precum și linia lejeră, neîncorsată a eroiilor, care nu refuză corpului nici o libertate de mișcare, nu împune nici urmă de rigiditate în înșuț ei, dimpotrivă, asociază forme sculpturale siluetei în mișcare.

Evident, succesul notabil înregistrat de exponatele oferite pitteștenilor de cei doi creatori s-a datorat, în afara incontestabilelor lor calități artistice, și calității afara încontestabilelor lor calități artistice, și calității de UNICAT a fiecăreia dintre ele. S-ar comenta, însă, o mare nedreptate explicîndu-se acest efect exclusiv prin eternul... orgoliu feminin care, exacerbat, împinge în fața justiției cîte o celebră casă de mode ce vinduse cu bani greci același „unicat” mai multor clienți.

Aceeași „stare de fapt” — industrializarea, cu multiple fenomene pe care le-a generat în societatea modernă — a determinat pătrunderea graficii publicitare în sfera de preocupări a creatorilor de artă.

Născut în vremurile cînd imaginea înepsea a se substitui textului ca mijloc de informare, ambiționîndu-se să capteze atenția pictonului grabit sau distras, afișul creat de plasticieni — copil minune al vieții artistice moderne, mizează pe puterea de evocare a imaginii, pe forța simbolului, pe impactul optic rapid, tinzînd să ajungă la reflecția cerebrală și la un mesaj artistic autentic.

Mireea BRLOU a expus, într-o reușită ambianță „scenografică” menită a sugera familia tematică a lucrărilor, o selecție de afișe de teatru. Prin fiecare afiș în parte, el a făcut cîte o demonstrație a modului cum forma grafică poate fi supusă — cu o remarcabilă forță de sugestie — fondului de idei al unei lucrări literare captat și transpus în elemente specifice limbajului plastic. Pentru majoritatea lucrărilor prezentate, autorul și-a mobilizat toată energia creatoare în slujba ideii, a mesajului, comun operi dramatice prezentate și opere artistice de prezentare care este afișul în cauză. Din acest motiv Mireea BRLOU a expus, de fapt, niște schițe, niște propuneri și nu afișe propriu-zise (un singur afiș era tipărit și doar două aveau textul complet), dar niște propuneri a căror alegere ar onora conducerea oricărui teatru și ar înnobila actual de comunicare între un colectiv teatral și publicul său.

Carmen JINGA

Foto: Dan Nic SPANACHE

Invitatul „Artelor”

Ion Ghizdavaț

secretarul comitetului de partid al întreprinderii miniere Cimpulung

Trebuia ca și pe platforma miniere a Cimpulungului să se nască acest teatru muncitoresc! Și nu doar spre a continua, într-un nou context de civilizație și cultură, tradițiile teatrale începute prin C. D. Aricescu, cel care așeza acum 136 de ani temelii unui teatru la Cimpulung, ci, mai cu seamă, pentru a da un conținut autentic definiției teatrului muncitoresc, ca școală a formării unor convingeri de muncă și de viață comuniste, a unui durabil gust estetic. Înființarea teatrului nostru (pentru că în fond el este al minerilor) certifică încrederea că actual teatral — fie el „comis” de amatori — are o rezonanță reală în conștiința muncitorilor, că teatrul muncitoresc în-

seamnă o formă superioară de activitate a mișcării artistice de amatori. Animatorul acestui teatru are un nume: Marcel Bunescu, vechi și încercat activist cultural. Nucleul în jurul căruia a început să se-nfiripe îndrăzneț încercare? Sergiu Cîciu, Rozalia Olteanu, Octavian Nițescu, Nicolae Matei, Florin Vlaicu, Mihai Tuțuanu. Teatrul nostru are și un prestigios președinte, pe artista emerită Dina Cocea, colaborarea cu A.T.M. fiind, de altfel, exemplară. Nu putem uita că spectacolul de debut al stagiunii a fost pus în scenă de cunoscuta regizoare Nicoleta Toia. Mă simt dator să subliniez faptul că tot A.T.M.-ul l-a repartizat, pentru a se îngriji de teatrul nostru, pe reputatul regizor Constantin Dinischiotu.

Ca și în eforturile noastre de a scoate din subpămînt cît mai mult cărbune, nici aici nu putem omite problema calității. Nu în sensul unei „profesionalizări”, ci pentru a asigura actualul teatrul o calitate constant superioară. Bucuria de a juca a actorilor amatori dorim să fie împărtășită și de minerii-spectatori, care

să aibă bucuria de-a merge la teatru. Sigur, aici contează în bună măsură și opțiunile repertoriului, acceptarea acelor texte care să meargă la inima omului, dar care să și țină seama de posibilitățile interpretărilor, de condițiile strict tehnice. Desigur, în atenția noastră stă fermitatea orientării către piesa de actualitate, care să transfigureze artistic idealurile ale prezentului socialist, astfel încît repertoriul să aibă o certă valoare ideologică și artistică. Acesta cuprinde de altfel două piese de Virgil Stoicescu și Dumitru Solomon.

„Spectacolul de gală ce inaugura deschiderea teatrului nostru muncitoresc avea loc în ziua de 8 august 1981, cînd sărbătoream Ziua minerului și împlinirea a 90 de ani de minerit în Muscel. Sîntem însă pe deplin convinși că, spre a-și materializa într-un totu miniera ființării sale, teatrul minerilor din Cimpulung trebuie să aibă și asemenea momente festive, dar mai ales o susținută activitate „de lucru”, pasionată și pricepută, purtată de oameni, în folosul oamenilor.

...multe femei” de Leonid Zorin; bărbatul este Petre Dumitrescu, cele 3 femei fiind interpretate de... Julieta Welgel Strimbeanu. ● Concertul „L. Andreescu” — prezent cu două expoziții: una de grup, la Casa de cultură din Costești și o expoziție semnată Ion Popescu, la Palatul cultural din Pitești. ● A avut loc săptămîna culturală „Primăvara pribolentană”. ● Și tot de primăvară: grupul coral feminin al Combinatului de prelucrare a lemnului din Pitești (dirijor — I. Vlădescu), grupul coral cameral „Animato” și corul de fete „Sinzianna” (ambele sub bagheta Margaretei Șerbanoiu) au susținut „Concertul primăverii”. ● Deschiderea Săptămînilor mondiale a teatrului și reluarea (sperăm, cît se poate de serioasă) a activității Teatrului muncitoresc Nord-Pitești au prilejuit spectacolul cu piesa lui Paul Everac, „Ordinatorul și zaibărul”, în interpretarea unui colectiv al Teatrului „Al. Davila”. ● S-a desfășurat, cu științele-i foloase, Luna cărții în întreprindere, perioadă inaugurată printr-o bogată expoziție de carte social-

politică, organizată la Casa de cultură a sindicatelor din Pitești. ● La Combinatul petrochimic Pitești, scriitorii și redactorii ai revistei „Arges” s-au întîlnit cu cititorii de literatură. ● La Poiana Lacului, Domnești, Sîlpeni, Tigveni, Valea Iașului, Lunca Corbului au avut loc spectacole în cadrul „Zilelor teatrului sătesc”. ● La Galeria de artă „Metopa”, Palatul cultural și Casa de cultură a sindicatelor au fost vernisate expoziții omagiale închinăte țărănilor. ● Peste 20.000 de elevi pittești au fost beneficiarii Festivalului filmului de vacanță. ● Sub egida CICEPAM Oil, în Palatul cultural din Pitești a fost organizată expoziția de grafică și colaje tipografice Marian Diaconu. ● După „Măsură pentru măsură”, o nouă partitură pentru înăur regizor Mihai Lungeanu: „Regele goi” de Evghen Șvart. ● Ca-ntr-un coleg. Actorul pitteșean Dem Nicolulescu despre „Concurs de frumusețe”, spectacolul prezentat (și) la Pitești de Teatrul de Comedie: „Dintre toți „conurenții”, a câștigat o...Vulpă!”. ●